

IR och IE lockade henne tillbaka till Sverige

TEXT: INGRID KINDAHL FOTO: NICLAS PERSSON

Tre skärmar som ger rörliga bilder i realtid gör det möjligt att utföra minimalinvasiv kirurgi. Barbro Filliquist lämnade USA efter 20 år för att jobba med IR/IE på Strömsholm.

Kanske var det Lennart Sjöströms mejl som avgjorde. Eller maken Skips önskan om att få bo i ett annat land än USA någon gång i livet. Eller så var det fluoroskopet på Strömsholm och möjligheten att få arbeta med interventionell radiologi och interventionell endoskopi som gjorde att Barbro Filliquist kom från Amerika till Evidensia Specialistdjursjukhuset Strömsholm som kirurg. Utbildad till tänderna.

FLYT TEN BLEV LYCKAD, eftersom Barbro brinner för minimalinvasiv kirurgi och det enda hon egentligen önskar är ännu fler patienter med urinsten, levershunt eller trakealkollaps.

– Lennart (överveterinär i kirurgi på Strömsholm) sådde ett frö när han mejlade och sa att om jag någonsin vill flytta hem, så skulle han kanske ha ett jobb åt mig. Min man Skip och jag bestämde oss, och hade en otrolig tur. Bara ett par kilometer från djursjukhuset hittade vi en gård som var till salu. Så vi flyttade hit med tre hundar och två katter.

BARBRO BÖRJADE JOBBA och utökade sina titlar med EVCS utöver tidigare

bland annat AVCS, vilket innebär att hon är både amerikansk och europeisk diplomate. Och så slog hon och Skip ihop sina efternamn, Nordquist respektive italienskklingande Fillippone, och heter nu båda Filliquist. Förra året fick de en son och Barbro är just nu halvt barnledig.

– Det här med att Skip kan vara barnledig här i Sverige är helt fantastiskt! säger hon.

DET BLEV TOTALT OMKRING 20 år i USA. Barbro har genomgått hela sin utbildning där och har fortfarande tät kontakt med kirurgen Bill Culp vid UC Davis som kommer till Strömsholm regelbundet för att dela med sig av sina kunskaper om att operera levershunthundar. Sitt "AT-år" gjorde Barbro på University of Pennsylvania i Philadelphia – där operationsmetoden uppfanns. Hon och Strömsholmskollegan André Rowe har också gått kurser som organiserats av det amerikanska veterinärmedicinska företaget Infiniti Medical.

DET ÄR IR/IE-RUMMET PÅ Strömsholm

” Nu kan jag gå in via ett litet snitt och stänga det missbildade kärlet.

som utgör centrum för den minimalinvasiva kirurgin. Fluoroskopet ger rörliga röntgenbilder i realtid och rummet är utrustat med tre skärmar som gör det möjligt att se flera bilder samtidigt. Kirurgerna utför operationer och undersökningar där de går in i kroppen via små snitt, exempelvis i blodkärl eller kroppsöppningar. Det är relativt nytt att utföra mjukdelskirurgi på det här sättet. Inom ortopedin har metoden används mycket längre.

Fördelarna med minimalinvasiva ingrepp jämfört med öppna operationer är många.

–Det är inte bara så att smärtan

blir mindre och återhämtningen snabbare när man slipper öppna patienten. Behandlingen blir också ofta effektivare och prognosen bättre, säger Barbro Filliquist.

TACK VARE DE TRE SKÄRMARNA vet kirurgen alltid var i arbetet hon befinner sig, och bilder kan skickas i realtid till kolleger i andra delar av världen. Hittills har man dock inte behövt det.

Vanliga behandlingar som utförs är att föra in stentar för att förstärka urinrör eller luftstrupar samt stänga av missbildade blodkärl. En stent kanske inte alltid botar patienten, men den kan köpa tid och livskvalitet under några månader eller år.

DET ÄR INTE OVANLIGT ATT hundar föds med en levershunt, det vill säga ett missbildat kärl i levern som gör att blodet från tarmarna inte passerar levern. Tidigare öppnades dessa hundar, men prognosen var trots alla ansträngningar i allmänhet dålig.

– Nu kan jag gå in via ett litet snitt i nacken och stänga det missbildade kärlet i levern, så att blodet tar rätt väg i levern, säger Barbro.

MISSBILDNINGEN SÖKS UPP MED hjälp av IE och en stent förs in intill det stora blodkärlet. I själva shunten för man in så kallade coils, en produkt som gör att ett koagel bildas och kärlet stängs.

En annan vanlig behandling rör katter med urinstenar, där

behandlingen går ut på att sätta in en artificiell uretär.

– Man måste öppna katten ändå, men tack vare IR/IE behöver man inte skära upp själva uretären, säger Barbro.

EFTER 20 ÅR I USA – nu har hon varit i Sverige sedan 2012 – kan Barbro notera en del skillnader inom djursjukvården i de två länderna. Generellt tenderar svenskar att mer se på hunden som en arbetskamrat på jakten och i agilitytävlingar. Medan man i USA snarare betraktar sitt husdjur som en familjemedlem som ska ha samma standard som andra i familjen.

– Det där håller på att ändras. Fler och fler hundar är familjemedlemmar

Bilderna nedan visar hur IR/IE används som hjälp för att utföra minimalt invasiv kirurgi.

Röntgenbild av katt som ligger på sidan med en uretär stent från njure till urinblåsa. Att placera stent som behandling för uretärstenar i katt är dock redan en gammal teknik som har ersatts av en teknik där en artificiell uretär används.

Fluoroskopibild av katt som ligger på ryggen. Uretär stent på plats från njure till urinblåsa.

Fluoroskopibild av katt som ligger på ryggen. Weasel wire har placerats från utsidan av njuren, genom njure, uretär och in i urinblåsan. Stenten placeras sedan över denna wire.

Röntgenbild av hund som ligger på sidan och har behandlats för intrahepatisk shunt. Stent har placerats i caudal vena cava och så kallade coils har placerats i shuntkärlet för att skapa trombos.

Röntgenbild av hund som ligger på sidan och har behandlats för trakealkollaps. Stent sitter i den del av trakea som är försvagad och kollapsar.

Fluoroskopibild av hund som ligger på sidan och har behandlats för trakealkollaps. Stent har placerats i den del av trakea som är försvagad och kollapsar.

även i Sverige. Men skillnaden finns ändå där, säger Barbro.

DET GÖR ATT DET ÄN så länge är lättare att argumentera för de kostnader som avancerade behandlingar för med sig för djurägaren i USA. På Strömsholm erbjuder man därför kampanj- eller paketpris på nya och effektivare behandlingar för att göra dem mer attraktiva för djurägarna. Exempelvis erbjuds de ett fast pris, oavsett hur många vård dagar som kan krävas. Det gäller för djursjukhuset att hitta en balans: Om priset är rimligt för djurägaren, görs fler operationer, kirurgerna lär sig mer, behandlingarna blir effektivare – och på sikt billigare. Å andra sidan måste verksamheten ge

vinst om djursjukhuset ska kunna ligga i framkant.

– IR/IE gör det lättare att "sälja in" behandlingarna eftersom prognosen är så mycket bättre. Men priset kan bli högt. Operera en katt med urinstenar kan bli väldigt dyrt, säger Barbro.

HON BESKRIVER DEN AMERIKANSKA djursjukvården som "galnare" än den svenska. Man pushar på, vill gå längre. Resultaten kan bli uppseendeväckande med svenska ögon – som labradorer i rullstolar – men å andra sidan är det på det viset som vården utvecklas, menar Barbro. Amerikanska djurägare är inte bara beredda på i svenska ögon märkvärdiga lösningar. De är också mer benägna att acceptera

att man exempelvis amputerar ett cancerangripet ben och låter hunden hoppa på tre ben resten av livet. Det ser man inte i Sverige. I vissa sammanhang ligger svensk djursjukvård före. Det gäller exempelvis frågor om hygien och antibiotikaanvändning.

BARBRO FILLIQUIST TRIVS MED tillvaron i det lummiga Västmanland, som märkligt nog rymmer ett av Europas modernaste djursjukhus. Maken Skip är möbel- och lampdesigner och har sin verksamhet med tillhörande webbshop hemma på gården Norrsylta. Hur de möttes? Skips schäfer drabbades av magomvridning och Barbro var tjänstgörande veterinär. Resten är historia. ■